

Matuszewski, Adam

"Sacerdotium - imperium - studium.
Władze uniwersalne w
późnośredniowiecznych kronikach
martyriańskich", Jacek Soszyński,
Warszawa 2006 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 52/3-4, 339-340

2007

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

wysiłki charkowskiej społeczności zmierzające do powołania w Charkowie uniwersytetu. Rozdział trzeci przedstawia działalność uniwersytetu w latach 1805–1855, a czwarty w okresie reform Aleksandra II. Rozdział piąty opisuje działalność Polaków na Uniwersytecie Charkowskim na przełomie XIX i XX w. Ostatni rozdział opisuje powstanie, organizację, życie kulturalne oraz przemiany charkowskiej Polonii. W „Aneksach” zamieszczono wykazy: ministrów oświaty w Rosji w latach 1802–1917, kuratorów charkowskiego okręgu naukowego w latach 1803–1917, rektorów Uniwersytetu Charkowskiego w latach 1805–1916 oraz zestawienia liczby studentów Uniwersytetu Charkowskiego (sumaryczne w latach 1805–1916 i według wydziałów w latach 1861–1899). Do książki dołączono również streszczenia w języku angielskim i rosyjskim oraz indeks nazwisk.

Halina L i c h o c k a: *Ignacy Mościcki (1867–1946). Inżynier i wynalazca*. Warszawa 2006 Wydawnictwo Retro-Art. Komitet Historii Nauki i Techniki Polskiej Akademii Nauk, 316 s., sum. ind. Rozprawy z Dziejów Nauki i Techniki. T. 17.

Książka opisuje działalność naukową wybitnego polskiego fizyka, chemika i polityka, a w latach 1926–1939 prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – Ignacego Mościckiego. W części pierwszej opracowania zostały przedstawione lata młodości i studiów Mościckiego oraz pierwsze lata jego emigracyjnego życia w Londynie. W dalszych partiach omawianej książki została omówiona działalność naukowa Mościckiego w Szwajcarii i w Polsce, jego ważniejsze wynalazki, osiągnięcia w zakresie elektrotechniki i radiotelegrafii oraz utylizacji gazu ziemnego i ropy naftowej a także wkład w rozwój przemysłu chemicznego (w tym szczególnie przemysłu związków azotowych) w Polsce i w Szwajcarii. W książce znajdują się też liczne fotografie miejsc związanych z życiem i twórczością Ignacego Mościckiego. Jest ona również zaopatrzona w streszczenie w języku angielskim oraz w indeks nazwisk.

Jacek S o s z y ń s k i: *Sacerdotium – imperium – studium. Władze uniwersalne w późnośredniowiecznych kronikach martyriańskich*. Warszawa 2006 Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, 342s., ind.

Autor, na podstawie analizy *Kroniki Marcina Polaka oraz Francuskiej kroniki martyriańskiej i Kolońskiej kroniki martyriańskiej*, dowodzi, że w drugiej połowie XIII i w początkach XIV w. w społeczeństwie średniowiecznym obok dwóch dotychczasowych „uniwersalnych władz”: władzy duchownej (które naj-

wyższym ziemskim suwerenem był papież i świeckiej (której najwyższym zwierzchnikiem był cesarz), pojawia się trzecia władza, którą autor nazywa „władzą studium”, utożsamiana z ludźmi nauki i uniwersytetami. Modyfikacje te autor wiąże z jednej strony ze zmianami w myśli politycznej, spowodowanymi przez recepcję pism Arystotelesa, z drugiej zaś ze zmianami sceny politycznej w owych czasach, związanymi z utratą znaczenia uniwersalistycznego Cesarstwa Niemieckiego i wszechstronnym rozwojem partykularnych monarchii narodowych, w tym szczególnie monarchii francuskiej. Książka zaopatrzona jest w bibliografię wykorzystanych źródeł i opracowań, w streszczenie w języku angielskim oraz w indeksy osób i nazw geograficznych.

Miron U r b a n i a k: *Zabytki przemysłu i techniki Leszna*. Leszno 2006 Drukarnia „HAF”; Prezydent Miasta Leszna; Leszczyńskie Towarzystwo Kulturalne, 126, nlb. 1 s., il., bibliogr.

Książka zawiera opis 19 najbardziej reprezentatywnych i najcenniejszych zabytków techniki oraz architektury przemysłowej Leszna od XVIII w. do 1916 r. Hasła uszeregowane są w kolejności alfabetycznej według nazw ulic, przy których znajdują się wybrane obiekty. Jeśli przy danej ulicy znajduje się kilka obiektów zabytkowych uszeregowane są one w kolejności chronologicznej ich powstania. W każdym hasle podana jest polska i niemiecka nazwa ulicy (taka, jaka funkcjonowała w chwili realizacji obiektu) oraz polska i niemiecka nazwa omawianego zabytku. W niektórych wypadkach zostały podane także późniejsze najważniejsze nazwy. W nagłówku każdego hasła znajdują się też informacje dotyczące chronologii budowy i modernizacji obiektu. Do książki dołączono także krótki słowniczek *Wybranych pojęć z zakresu architektury i techniki*.

B. Z i m e n k o v s k i j, M. G ż e g o c' k i j, O. Ł u c i k: *Profesori L'vivs'kogo Nacional'nogo Medicnogo Universitetu imieni Daniła Galic'kogo: 1784–2006*. L'viv 2006 Vidavnicij Dim Nautiŭs, 389, nlb. 3 s., sum. Inh., streszcz.

Książka zawiera biografie naukowe profesorów, kierowników katedr oraz pracowników Lwowskiego Uniwersytetu Medycznego w latach 1784–2006. Ogółem znalazło się w nim blisko 600 biogramów najbardziej znanych medyków z różnych okresów Uniwersytetu – Austriaków, Polaków, Niemców, Rosjan i Ukraińców. Każdy biogram zawiera portret naukowca, krótką biografię naukową, charakterystykę kierunku i ważniejszych rezultatów prowadzonych badań naukowych, 5–10 podstawowych publikacji, literaturę źródłową, odnośniki do stron internetowych wykorzystanych przy przygotowaniu artykułów,